

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 70
від 09 червня 2021 року

Про проект Закону України
“Про заходи щодо упорядкування системи розрахунків розмірів
прожиткового мінімуму, соціальних виплат, грошових платежів
і стягнень та плати за надання адміністративних послуг
(адміністративного збору)”
(реєстр. № 5045-1 від 25.02.2021)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув проект Закону України “Про заходи щодо упорядкування системи розрахунків розмірів прожиткового мінімуму, соціальних виплат, грошових платежів і стягнень та плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору)” (реєстр. № 5045-1 від 25.02.2021), поданий народним депутатом України Королевською Н.Ю. та іншими народними депутатами України, та зазначає про таке.

Згідно з пояснювальною запискою метою проекту Закону є “упорядкування розрахункової величини для грошових платежів і стягнень та для адміністративних зборів, які сьогодні залежать від прожиткового мінімуму, запровадження сучасної методології розрахунків прожиткового мінімуму, створення передумов для його підвищення до фактичного рівня”.

Проект Закону реєстр. № 5045-1 є альтернативним до проекту Закону про заходи щодо упорядкування системи розрахунків розмірів прожиткового мінімуму, соціальних виплат, грошових платежів і стягнень та плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору) (реєстр. №5045), поданого Кабінетом Міністрів України.

На відміну від урядового проекту Закону альтернативним проектом пропонується встановити лише базові величини для грошових платежів і стягнень, для адміністративних зборів, розміри плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору), які розраховуються із застосуванням базової величини для адміністративних зборів. Розміри зазначених базових величин для грошових платежів і стягнень та для адміністративних зборів, починаючи з 2022 року, затверджуватимуться законом

про Державний бюджет України на відповідний рік.

В частині предметів відання Комітету з питань освіти, науки та інновацій законопроектом реєстр. № 5045-1 передбачається внести зміни до розділу XII “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про освіту”, якими пропонується узгодити положення Закону України “Про освіту” щодо розміру посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії. Законопроект передбачає усунення розбіжностей в Законі України “Про освіту” стосовно розміру посадового окладу педагогічних працівників найнижчої кваліфікаційної категорії та дати вступу в дію цієї норми. Вказаної мети пропонується досягнути шляхом приведення Розділу XII “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про освіту” у відповідність до його статті 61 та, відповідно, встановити, що Кабінету Міністрів України необхідно забезпечити реалізацію положення частини другої статті 61 цього Закону, яким визначено, що посадовий оклад педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії встановлюється в розмірі трьох мінімальних заробітних плат, передбачивши збільшення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії до трьох мінімальних заробітних плат, затвердити відповідні схеми посадових окладів (ставок заробітної плати).

Крім того, автори законопроекту зазначають, що реалізація проекту потребуватиме змін до Бюджетного кодексу України. Зазначені зміни подано окремим проектом реєстр. № 4671-1 “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення окремих розрахункових величин та прожиткового мінімуму”, який є пов’язаний з цим проектом. Крім того, фінансування на реалізацію проекту Закону передбачається проводити у межах коштів державного та місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України станом на 04.06.2021 р висновку не надало.

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції надає пропозиції та зауваження до проекту Закону:

1. Законопроектом пропонується встановити базові величини для грошових платежів і стягнень, для адміністративних зборів, розміри плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору), які розраховуються із застосуванням базової величини для адміністративних зборів, їх розміри, починаючи з 2022 року, пропонується затверджувати законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Проте, як зазначає МОН, визначення запропонованих термінів зазначених базових величин, механізм їх формування (розрахунків), а також чинники, що можуть впливати на їх розмір, у законопроекті відсутні. Крім того, незрозуміло, яким чином буде обраховуватись ця величина, на підставі яких показників, критеріїв, і хто саме буде її обраховувати.

МОН звертає увагу, що в нормативно-правних актах не визначений термін “прогнозований фактичний розмір прожиткового мінімуму”, тому пропонує вилучити з тексту слово “прогнозований”.

Вважає МОН передчасним запровадження коригування затвердженого розміру прожиткового мінімуму у разі, якщо фактичний розмір прожиткового мінімуму протягом двох місяців підряд перевищує його затверджений розмір з огляду на значний розрив між затвердженим прожитковим мінімумом та його фактичним розміром. Фактичний розмір прожиткового мінімуму на сьогодні вдвічі перевищує прожитковий мінімум, затверджений у державному бюджеті, а відповідно зазначене питання доцільно розглядати після забезпечення суттєвого наближення затвердженого прожиткового мінімуму до його фактичного розміру.

2. В частині внесення зміни до підпункту 1 пункту 6 розділу XII “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про освіту”, якими передбачається збільшення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії до розміру трьох мінімальних заробітних плат і затвердження відповідних схем посадових окладів (ставок заробітної плати), Міністерство освіти і науки України відзначає, що підтримує усі ініціативи, що стосуються підвищення рівня соціального захисту педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Водночас, МОН звертає увагу на чинний п. 6 розділу XII “Прикінцеві та перехідні положення” Закону “Про освіту”, яким Кабінету Міністрів України необхідно забезпечити до 2023 року поетапну реалізацію положення частини другої статті 61 цього Закону, передбачивши при цьому щорічне збільшення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії до чотирьох прожиткових мінімумів для працездатних осіб пропорційно розміру збільшення доходів Державного бюджету України порівняно з попереднім роком, і затвердити відповідні схеми посадових окладів (ставок заробітної плати).

МОН зазначає, що прийняття рішення Уряду, яке б вже з 1 січня 2021 року дозволило виконати положення статті 61 Закону, потребуватиме додатково видатків з державного та місцевих бюджетів щонайменше 300 млрд гривень (враховуючи прогнозовані розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб та мінімальної заробітної плати, передбачені у Бюджетній декларації на 2020-2022 роки).

З метою поетапної реалізації положень частини другої статті 61 Закону, відповідно до пункту 6 розділу XII “Прикінцеві та перехідні положення” цього Закону та частини другої статті 36 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” постановою Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 822 “Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки” було затверджено нові схеми посадових окладів (ставок заробітної плати) педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників.

За відсутності у 2020 та 2021 роках коштів на реалізацію цієї постанови її запровадження було відтерміновано до 31 грудня 2020 р. (постанови Кабінету Міністрів України від 15.11.2019 № 1044 та від 23.11.2020 № 1149).

Тому, як вважає МОН, збільшення заробітної плати педагогічних працівників закладів освіти залежить виключно від можливостей дохідної частини державного і місцевих бюджетів країни.

Національна академія наук України наголошує на необхідності перегляду основних принципів визначення прожиткового мінімуму та розробки нових законодавчих механізмів, які б відповідали соціально-економічним та суспільно-політичним реаліям.

Відповідно до сучасних вимог найбільш доцільним є використання нормативно-структурного підходу, який базується на нормативному визначенні складу продовольчого кошика та структурному методі розрахунку вартості непродовольчих товарів та послуг як відсотку до вартості продовольчого кошика. Додатковим аргументом переходу на нову методику розрахунку прожиткового мінімуму для України є той факт, що склад наборів товарів та послуг постійно стає приводом для політичних спекуляцій.

У зв'язку з тим, що нормативно-структурний підхід передбачає нормативне визначення складу тільки для продовольчого кошику, що знаходиться в компетенції Міністерства охорони здоров'я та відбувається 1 раз на 5 років, то науково-громадська експертиза із визначення наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, втрачає доцільність та актуальність. Відповідно запропоновані зміни щодо частоти перегляду наборів продуктів харчування раз на рік є недоречними.

Запропоновані зміни до ст. 4 Закону України "Про прожитковий мінімум" повторюють пропозиції із п. 9 ст. 40 Бюджетного кодексу України і в умовах економічного спаду можуть бути недоречним, оскільки перегляд розміру прожиткового мінімуму впродовж року у разі перевищення розміру фактичного прожиткового мінімуму над прогнозованим може зумовити перегляд Держбюджету України декілька разів на рік.

Інститут законодавства Верховної Ради України надав зауваження до законопроекту та вважає:

- додаткове обґрунтування потребує уведення таких понять, як "базова величина для грошових платежів і стягнень" та "базова величина для адміністративних зборів". Інститут вважає за доцільне також визначення основ їх розрахунку та окреслення сфери застосування,

- сумнівним, на думку Інституту законодавства, є можливість застосування у податковій та митній сферах "базової величини для грошових платежів, використання цього показника для застосування штрафних (фінансово-господарських) санкцій,

- у зв'язку із тим, що розмір прожиткового мінімуму пропонується закріпити на рівні фактичного, законопроект матиме значний вплив на видатки Державного бюджету України. Отже, відповідно до статті 91 Регламенту Верховної Ради України та статті 27 Бюджетного кодексу України до нього має бути додане належне фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки).

Підкомітет з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях 26.04.2021 р. розглянув законопроект реєстр.№ 5045-1 і, зважаючи, що питання упорядкування системи розрахунків розмірів прожиткового мінімуму, соціальних виплат, грошових платежів і стягнень та плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору)

не відноситься до предметів відання Комітету з питань освіти, науки та інновацій, рекомендував прийняття остаточного рішення щодо законопроекту № 5045-1 залишити за профільним Комітетом з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Зважаючи на викладене, враховуючи інформацію голови підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях О.Г. Лис, обговоривши це питання, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій вирішив:**

1. Запропонувати визначитись щодо прийняття проекту Закону про заходи щодо упорядкування системи розрахунків розмірів прожиткового мінімуму, соціальних виплат, грошових платежів і стягнень та плати за надання адміністративних послуг (адміністративного збору) (реєстр. № 5045-1 від 25.02.2021), поданого народним депутатом України Королевською Н.Ю. та іншими народними депутатами України, Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

2. Направити це рішення та висновки Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України, Інституту законодавства Верховної Ради України до Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

3. Контроль за виконанням рішення Комітету покласти на Голову Комітету Сергія Бабака.

Голова Комітету

Сергій Бабак